

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKÉ KATOLICKE NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — „ 60 „

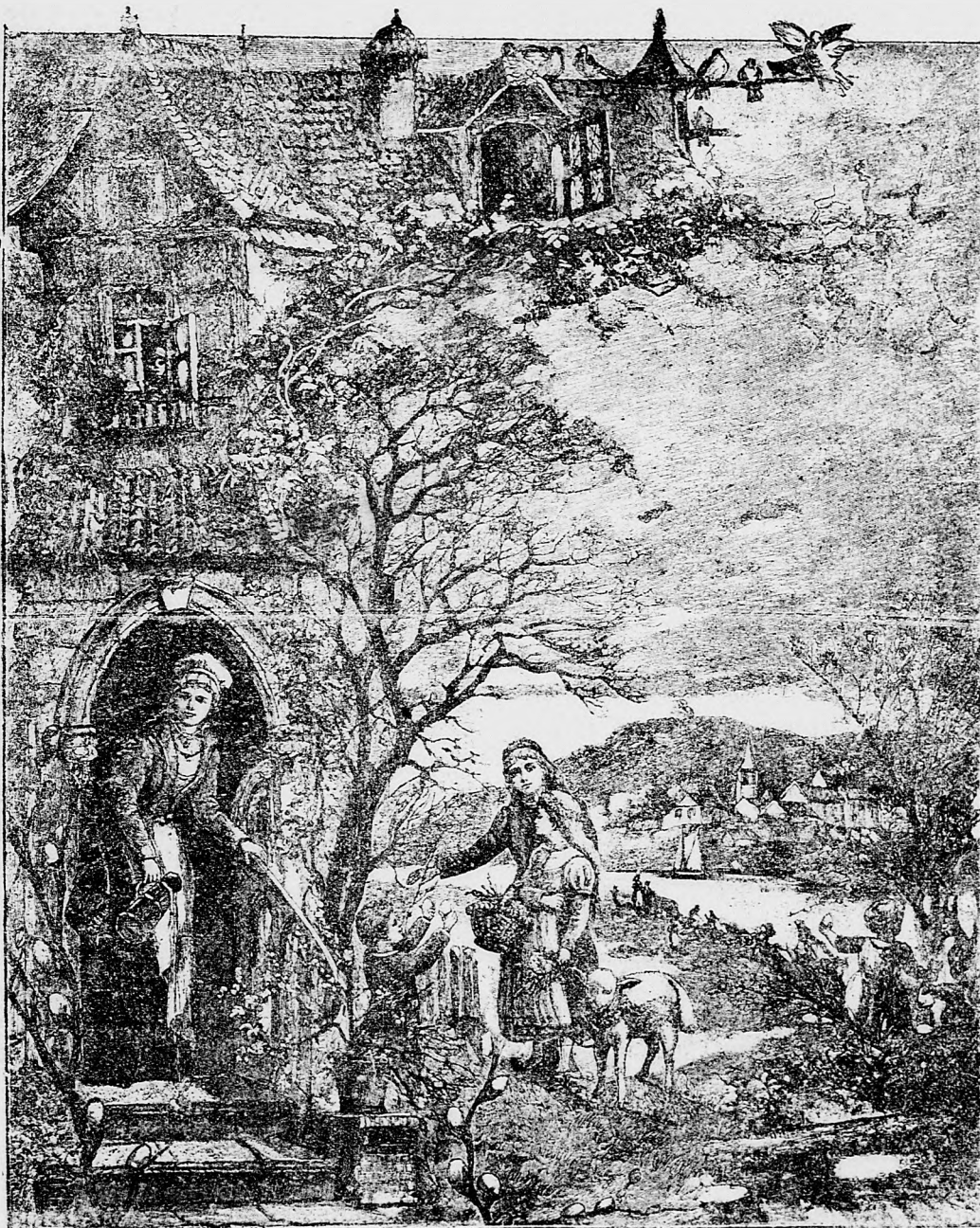
Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
 VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
 je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.



Jarnia duma.

Výdobytok ľudovej strany.

Pro isté čo ľudová strana na sneme vyslan-
cov, spravil Emerich Szalay na zasadnutí
stoličného výboru šomoďského. Minulý týždeň
totižto žiadal, aby stolica poslala prípis na
vládu ohľadom sníženia pozemnej dane.

Čo tedy ľudová strana na sneme navrhla
a urgovala (súrila), to predostrel Emerich Szalay
stoličnému výboru v Šomoďskej. To jest pro-
grammu ľudovej strany začína sa dostávať
miesta na zelených stoloch stoličných domov,
a tak v celej krajine.

A to je potešiteľný zjav. Len tie my-
šlienky majú budúcnosť, ktoré v celej krajine
sú vštepené do srdca ľudu, ktoré všade vzbud-
zujú živú ozvenu.

Myšlienka sníženia pozemnej dane patrí
tiež medzi takéto myšlienky. Všade cítia, žeby
želateľné bolo zmenšiť farchy roľníckeho ľudu,
veď už aj teraz sú tak veľké, že pod nimi
klesá. Roľník nežne pre seba, ale pre financa,
pre sporiteľne a pre žida-úžerníka. Tito traja
nepriatelia užívajú ovocie jeho celoročnej ťažkej
práce. Môže byť úroda, aká chce, ľud vždy
ostane žobrákom. Keď má viac úrody, má via-
cej aj dane. Jemu je tedy jedno, či má dobrú,
a či zlú úrodu. Pri zlej úrode má škodu, pri
dobrej nemá osohu.

A čo je toho príčinou? Nič iné ako pri-
velká pozemná daň. Neni krajiny v Europe,
kde by pozemná daň tak veľká bola, ako u nás.

Tridsať rokov je od tedy, čo máme ústavnú
vládu. A čo vykonaly tieto ústavné vlády za
tých dlhých tridsať rokov? Nič iné, ako to, že
daňový preš z roka na rok tuhšie prifahovaly,
dane väčšy, farchy ľudu množily, no a potom
remeselníctvo na žobrácku palicu dovedly. To
je jejich celá tridsaťročná práca. Kto by to
chcel popierať, nech si pozre daňové knižky
zo 60-tých rokov a potom nech popiera, ak
má to svedomie. Ale nemôže to popierať nikto,
lebo tie knižky svedčia o tom, že dnes štyri-
krát tak veľké dane platíme, ako pred 30 rokmi.

Mnohokrát žalovala sa na to aj strana 48-
níkov — ale len pred voličmi. Návrh na sneme
ohľadom sníženia pozemnej dane, ako to ur-
bila ľudová strana, nepodala. A nespravila to
ani druhá politická strana, vzdor tomu, že
všetky už tridsať rokov sú zastúpené na sneme,
kdežto ľudová strana je sotvy šesť mesiacov
stará.

Keby boly aj ostatné strany tak verne a
svedomite konaly jich povinnosti, ako ľudová
strana, tak sme sa mohli už posiaľ veľkých
úspechov dožiť. Sotvy nadštrkla ľudová strana
myšlienku sníženia pozemnej dane, už sa jej

dostalo ozveny v stolicách. Dnes sa ešte len
šomoďská stolica hýbe a žiada to, čo ľudová
strana započala, o nedlho ale prídu aj ostatné
stolice do pohybu a budú žiadať sníženie po-
zemnej dane.

Aké víťazstvo, aká sláva je to pre ľudovú
stranu. Hľa, slovo ľudovej strany zatrasie ce-
lým Uhorskom, s ňou cítia všetky stolice, s
ňou cítia celá krajina. Za ňou kričí celá krajina
heslo: menšiu pozemnú daň! a žiada ju
tak smelým hlasom, že sa poľaká beztak chabý
tábor nepriateľov ľudu.

Len napred, napred! My len to žiadame,
k čomu máme právo. Dnes sa ešte drží čvarga
liberálov; nechce pomáhať ľudu. Keď ale ne-
stratíme chuť, sily máme dosť, aby sme ju
rozprášili. Liberáli vidia v ľude len hovädo,
ktoré je nehodné ľútosti. Preto s ním aj tak
zachádzajú, ako s hovädom. Preto mu kladú
vždy nové a nové farchy za väzy. Tá čiastka
ľudu, ktorá vzdor neľudskosťam liberálov, libe-
ralizmu slúži, by tiež nezasluhovala, aby sme
čo len ústa otvorili za ňu. Keď tú sústavu
napomáha, ktorá aj jej krky tiskne do jarma,
nech trpí. Keď tej sústave pomôže k víťazstvu,
ktorej jediný hrdinský skutok je povýšenie
dane, nech platí. Tak by sme smýšľali, roz-
právali a robili, keď by s predajnými hovädami,
podlými naničhodníkmi netrpeľy aj milióny
dobrých a statočných. Pre týchto nemáme
pokoja, odpočinku, za nich bojujeme ďalej,
neúnavne.

Ľudovej strane to pôsobí radosť, potešenie
a ju k ďalšiemu boju posilňuje, keď jej my-
šlienky obiehať začínajú stolicami a krajinou.

Veď je to skvelý dôkaz toho, že sú naše
zámery čisté, dobré, že je náš cieľ spasonosný.
Z toho vidno, že sme našli tú právu cestu,
ktorá ku dobru vlasti, ku blahu ľudu vedie.
Keby sme ju neboli našli, šomoďská stolica
nebola by sa našej myšlienke pridružila a ne-
bola by poslala prípis na snem vyslancov,
aby pozemnú daň, čo ľudová strana už žiadala,
čím skorej snížili.

Raduj sa ľud náš dobrý, ruch započal sa
v celej krajine!

Tento ruch je ruchom tvojho blaha.

Jedným ťmahom nemôžeme sotať strom;
naraz nedá sa zničiť všetko zlé, čo liberalismus
za 30 rokov narobil: pomaly ale urobíme
konec naničhodnosťam.

Prvý krok spravila ľudová strana, druhý
spravia stolice. Šomoďská stolica už začala.
Tretí a rozhodný krok musí spraviť snem vy-
slancov. To bude vrchol, to bude koruna nášho

diela. Aká sláva to bude pre ľudovú stranu, keď položíme túto korunu na naše boje, keď už budeme môcť povedať:

Ajhľa, ľud náš, čo sme ti slúbili, uľavnili sme tvoje farchy, sľúžili sme ňu!

Veríš nám tedy?

Ak veríš — tak poď a nasleduj nás!

POLITICKÉ CHÝRY.

Snemovňa vyslancov od 4. mája len 6. 8 a 12. mája držala krátke zasadnutie: 6-ho prijatý bol návrh zákona o soštatneniu telefona; 8-ho mája predseda vyhlásil uprimný súcit a sútrpnosť nad hrozným nešťastím v Paríži, potom Fr. Kossuth sa pýtal, ako stojí vojna na Východe, a Gejza Polónyi napadol ministra vnútry, že prečo požičal fľóšpána hontského do zvolenskej stolici na vedenie stoličného jarného shromaždenie, lebo je to právo kráľa: 12. mája tiež len interpellácie boly na poriadku. Ako vidíme, vláda nevie dať práce snemovni.

Snemovňa veľmožov (magnátov) 7. t. mesiaca vydržovala krátke zasadnutie. Na počiatku zasadnutia Vilhelm Tóth predseda rozpomenul sa o nešťastí v Paríži, ktoré následkom smrti alençonskej kňazny nášho kráľa a kráľovnu uvrhlo v smútok a vyslovil sústrasť snemovne magnátov, ktorí toto stojac poslúchali. Potom priaté boli návrhi zákonov, ktoré snemovňa vyslancov ostatný týždeň pojednávala.

Evanjelickí kňazovia za revísiu. Nespokojnosť ohrozeného evanjelického kňazstva s cirkevno-politickými zákonami je zo dňa na deň väčšia. Jich časopis „Evanjelické Cirkevné a Školské Listy“ podáva nám zpravu, že sa kalv. kňazstvo z okresu šiklóšského v cirkevnej porade usnieslo na tom, že je ono, ak XX. z. č. z r. 1848. čím skôr neuskutočnia, náklonné *napomáhať či ľudovú a či inú stranu ohľadom revízie cirkevno-politických zákonov.* Tento spomínaný zákon sľubuje, že štát bude kryť cirkevné a školské výlohy, a pretože sa to v dneskajších okolnostiach očakávať nedá, menovaná čiastka zadunajského kňazstva potiahne onedlho do boja v jeho vlastnom a v prospechu jeho cirkvy oproti cirkevno-politickým zákonom.

Čo má ev. kňazstvo k tomuto, už vieme. Tu asnád len dve tri rodiny, tam devať-desať rodín, inde zas päťdesiatšesť-deväťdesiat-sto duší vystúpi z lóna cirkvy. Zaujímavá je zpráva jedného zadunajského farára, že z jeho cirkvy vystúpia o päť rokov všetci údovia až do posledného nemlúvniatka.

V Barañanskej stolici sú najčastejšie tieto výstupy. Tam to ide skutočne, ako ňa jarmoku. Poď k nám, hovorí unitár, u nás budeš len zlatku platiť na rok; lutheráni za ročných 50 kr. prijmu; svetská vrchnosť zadarmo dáva miesto v skvcstnom rade neznaobohov.

A neni sa tomu čo diviť, že je cirkevný poplatok u kalvínov väčší, ako inde. Veď je to haňba a potupa, že uh. kr. opera dostane 400—500 tisíc zl. ročitej podpory, len aby sa páni magnáti na pekne formovaných lýtkach zabávať mohli, že štát na koň-

ské dostihy milliony nakladá, kdežto kalvínska cirkev v celku sotva dostane, haňbim sa to aj vypovedať 150—200 tisíc zlatých.

Nebezpečie je veľké. Musíme sa postarať o opatrovne, aby sa kňazovia kde utiahnuť mali, lebo veď ak to ďalej tak pôjde, cirkvy ostanú bez veriacich, farári bez stáda a chleba.

To sú tie veľké úspechy panujúcej, liberálnej strany a následky jej zákonov.

Takto prehovorila, tí evanjelickí kňazovia!

V kvóte sa nevedia dohodnúť. Vyjednávania dvoch vyslaných podkommissii ohľadom kvóty ostalo bez výsledku. Rakúska podkommissia pridržala sa toho, že by kľúčom rozpočtu bol *počet obyvateľstva*, uhorská podkommissia zase bola na tom, aby sa rozpočet dial dľa toho, koľko je v stave jedna i druhá krajina platiť, včom úpravu dáva daňový výkaz. — Naše daňové poplatky, tak direktné, ako indirektné, sú väčšie, ako v Rakúsku, podľa týchto *by bolo Uhorsko viacej ustave platiť, ako Rakúsko.*

Ponevác ale ani jedna, ani druhá kommissia nebola náklonná upustiť od svojho stanoviska, rozišli sa bez výsledku a ministerpredsedovia pobrali sa k Jeho Veličenstvu, aby ho o tom uvedomili.

Liberálne časopisy za príčinu nezdaru udávajú tú zášť, ktorú Rakúsko oproti uhorskému liberalismu prechováva.

Na toto poznamenávame len tolko, že v ten čas, keď nás liberáli obdarili cirkevno-politickými zákonami, v Rakúsku tiež ešte liberalismus panoval. Nedá sa myseľ tedy, že by rakúsky liberalismus už toho času bol snul plány proti uhorským pánom liberalom.

Dá sa ďalej z toho zatvárať, že povýšenie kvóty len tieto *cirkevno-politické zákony zapríčinily.* Tedy toto obťaženie mohlo pekne krásne aj vystať.

Jeho Veličenstvo pravdepodobne zaoberať sa bude o pár dní s poďakovaním ministerpredsedov a tak aj s poďakovaním vlády. Za Bánffym, pravda, stojí poslušná a verná väčšina, túto asnád nereskiru e koruna.

S Bádénim ale a s jeho vládou je zle. V oči rozpajedeným Nemcom ňazko mu bude prevádzať návrhy vyrovnania; on hovorí, že 36% zo spoločných výdavkov je tá najmenšia kvóta, kdežto Uhorsko ani túto nechce dať, lebo dotedy bolo 31%. Aj keď by sa rozhodlo Uhorsko priblížiť sa k 36%, aj tak by nemôho! mať Bádéní výhlady, že sa udrží.

My príležitostne prajeme to isté aj Bánffymu. Len to nás trápi, čo bude s tou poskupovanou väčšinou, ktorá vlast len pri plnej misi miluje, keď ju tvorca a vodca opustí.

Prehánky, ktoré kr. fiškalát započal oproti *kresťanským časopisom*, sa ešte vždy neskončily, ba sú zo dňa na deň násilnejšie. Do teraz 31 katolíckych novinkárov odsúdili.

Všetky časopisy skoro píšu o tom, ako ňahá porotný súd redaktora „Kresťana“ na zodpovednosť. Aj v sneme bola o tejto otázke reč.

Minulého roku kr. fiškalát obžaloval Fraňa Mayera, šusterského tovaryša z Čaci pre buričstvo. Tento vzal totižto na seba zodpovednosť za jeden článok, uverejnený v našom časopise „Kresťane“, ako pôvodca. Pri porotnom pojednávaní porota vypovedala 6 hlasmi proti 6, že Mayer neni pôvodcom článku a tak ho súd osvobodil. Čo sa ale posiaľ nikdy nestalo súd, obnovil pravotu a dal pod obžalobu Mikuláša Lpešényiho, zodpovedného redaktora nášho časopisu.

Medzitým zvolili Lepšényiho za vyslanca. Bola tedy v sneme reč o tom, či ho majú vydať alebo nie.

Samo Višontai dr. a mnohí iní ohradili sa oproti tomu, žeby na zodpovednosť ľahali redaktora v takej záležitosti, v ktorej súd už raz pravoplatný výrok vyniesol. Konec celej hádky bol ten, že aj mnohí liberálni vyslanci hlasovali za to, aby ho nevydali, snem ale ho väčšinou hlasov predseda vydal.

Akeňáhle sa to stalo, porotný súd určil deň pojednávania na 24-ho júna b. r. Lepšényi si vzal dr. Visontaiho za zastupiteľa, ktorý hneď aj námietky svoje zadal k sedrii proti obžalobnej listine. Poukázal na to, že ponevác je toto nová obžaloba, predošlá je zastaralá a takéto pokračovanie je nič iné ako *znepokojovanie zodpovedných osôb a zrovna nezákonnosť*. Súd tak sa zdá sám nahliadnuť pravdivosť týchto námietok, lebo k pojednávaniu týchžže určil nový termín. Všetko čaká s napnutosťou na výsledok.

Na sneme ríše rakúskej bola obštrukcia, tojest židovsko-liberálni nemeckí vyslanci chceli tak dlho rečniť, dočím by sa vláda im podala. A to prečo? Lebo ministersvo Bádenského v Čechách a na Morave dovolilo reč českú na súdoch a úradoch. To ani toľko, ako Horvátsko dostalo v roku 1867. Ale židovsko-liberálni nemci v Rakúsku už nemôžu nič vykonať. Tam už liberalismus židovský nebude viac pánovať.

Vojna na Východe ide na koniec. Gréci toľko stratili, že už nemôžu sa postaviť proti Turkom. Grécka vláda písomne prosila veľmoci o prostredníctvom; zástupcovia veľmoci to sľubí i Grécku, ktoré už započalo stiehať vojsko s Kréty. Turecko je hotové podporovať veľmoci k tomu cieľu, ale nechce privoliť na primerie tojest, aby vojna pred zväžením pokoja vystala, lebo sa bojí, že by Gréci využili na soslzenie, aj zástupcovia daktorých veľmoci myslija, že pokračovanie vojny je najlepším prostriedkom proti predtýchžžovaniu vyjednávaní.

Naše školy.

Ver, hľad komu — hovorí nemecké porekadlo. Pán minister Wlašits bol len nedávno povedal na sneme, že „mu ani len na myseľ nezide náboženské školy soštatniť.“ Udal aj toho príčinu, bo niet peniaze!

Čo by asi toľko znamenalo, že jaknáhle bude peňazí, hneď prikrôčia ku soštatneniu škôl. Peňazí ale tak chytro nebude, kortešácky pohltly hrúzu groša, a liberálne pokladnice sú prázdne. Preto sa nemáme čo obávať soštatnenia. Tým, vraj len ľudáci strašia a búria ľud proti vláde.

Nuž ver mu ak chceš ale sa najprv prizri, komu chceš to vlastne veriť. — Nuž liberálom.

A či ozaj liberáli zaslúžia aby sme my im verili, či oni môžu od nás dôvery očakávať? Nie, storáz nie!

Ti sú ako tá lyška, ktorá chválila krásny spev vrany. Prostá vrana verila falošným slovám lyšky, začala spievať, otvorila zobák a vtedy jej vypadnul kus syra, ktorý v ňom držala. Lyška len to chcela, pochytila syr a

ufujazdila posmievajúc sa so ľahkovernej vrany, ktorá môže čakať, až zase ku syru príde.

Tak je to i s liberálmi.

Práve teraz vo školskej otázke sa o tom presvedčujeme. Liberáli všetci od najvyššieho po najmenšieho vo sbore nám hudú — nesoštatníme školy — a kým my už toľkokrát sklamaní, a pri tom vždy ešte ľahkoverní sa tomu tešíme, zatiaľ liberáli krásne rúce kliesna cesty, chodníčky, robia zlaté mosty ku pohodlnému soštatneniu všetkých našich škôl. Ba mnohí ešte snahy liberálnej vlády napomáhajú.

Roku 1893. vyniesli zákon, aby jedonkaždý učiteľ mal ročitého platu najmenej aspoň 300 zl. Ráta sa dovedna učiteľský i kántorský plat, kde je to spolu.

To je veľmi pekne, že sa vláda konečne aj o učiteľov postarala, veď je to jej povinnosť. V školách sa vychovávajú budúci občania, preto budúcnosť vlasti od školskej výchovy, od učiteľov záleží. Spravodlivá vec je, aby učiteľia na ktorých je sverená výchova mládeže, budúcej nádeje vlasti, aby títo učiteľia mali zabezpečené jestvovanie i budúcnosť.

Ale práve preto, ponevác v školách sa vychovávajú budúci občania, ponevác ďalej dľa zkúsenosti celého vzdelaného sveta práve zo škôl náboženských vychádzajú tí najlepší, najužitočnejší občania, práve preto povinnosť jednej každej vlády je, školy predne náboženské podporovať, dotyčne učiteľom škôl náboženských stavu primeraný plat poskytnúť.

Činí to vláda a štát len vo svojom vlastnom záujme. — Činia to aj vskutku všetké štáty Európejské.

A naša vláda? Vyniesla ten horespomenutý zákon, určila najmenší plat učiteľa do 300 zl., ale kto že má to platiť? Tu ukázal liberalismus dravé zuby. Rozkázali, aby týchžže 300 zl. poťažne povýšku a doplnok do 300 zl., kde po teraz toľko nebolo, platili cirkevné obce.

Hľa liberalismus sa bude honosiť, že mu na srdci leží dobrobyt učiteľov, bo im určil väčší plat; ale pýtajte sa toho liberalismu, či dal babky na ten plat? My platíme a oni sa chvália.

Tak je to ľahko zákony liberálne robiť. Vláda chcela aby aj kapusta ostala i koza sa nasýtla a to ani kapusty niet aj koza je len porád hladná.

Ale predseda ublížil som liberálnej vláde. Tenže zákon určuje, že jestli by cirkevné obce pre chudobu neboli v stave ani tých 300 zl. platiť, vtedy vláda vďačne doloží toľko, koľko ku 300 zl. chybuje. To je celkom v poriadku. Vláda, štát je povinný školy náboženské pod-

porovať, napomáhať, bo veď on berie z nich najväčší ošoch. To je povinnosť štátu, ktorú vykonať má bez všetkých nárokov!

Ale liberál je liberál, tak i ten zákon. Rybe hodia do vody tučného červíka, za to ale ju samú chytia; tak i vláda, keď dáva tú štátnu podporu činí si nároky, kuje práva aké jej vonkoncom nepatria.

Za tú podporu štátnu, jestli učiní najmenej 60 zl., dľa zákona má právo štát do školy náboženskej; a síce on, to jest vláda potvrdzuje učiteľa, školskou stolicou voleného. A to je nie spravodlivo. Ano štát má právo vždycky sa zamiešať do záležitosti školských, ale len v tom smysle, že vláda musí pozorovať či tá alebo oná škola sódporová požiadavkám zákona, či v nej nepanuje nejaký duch protištátny — toto právo má štát každý zadarmo, ale to mu nepatrí, aby za mizerných 60 zl. si takrečeno kúpil nové práva.

To je čo nás strachom naplňuje, to je ten mostik, ktorý nás povedie ku soštatneniu škôl a to síce celkom pokojne, postupne bez toho, žeby sme to zbadali. Bo to je darmo, keď sa raz štát zamieša a ku tomu si právo nadobudne, potom on bude v školách našich panovať a čím viac bude tej štátnej podpory, tým väčšie nároky si robíť bude.

Darmo nám liberáli hudú, že tak a tak, že vláda si chce len hlavné dozorstvo zabezpečiť, bo že vraj v mnohých náboženských školách duch protivlastenecký, a kto vie aký panuje. Nuž prosím to právo mala vláda i predtým, to právo aj vykonávala, to právo štátu nik neodoberal ani do pochybnosti nebral, nuž načo, prečo tie kriky, tie lármy. To je podozrivo, a nech sa nik nediví, že my nedôverujeme.

Čo máme teda robiť? Prirodzená vec, že si máme hájiť školy naše, nakoľko možno. Jestli kde cirkevníci sú v stave plat učiteľa svojho do 300 zl., alebo jako teraz v Orave až po 400 zl. povýšiť, a spolu aj vekové prirážky 50—50 zl. dať, nuž to učiniť sú v svedomí zaviazaní. Lenže takých obcí je na horniakoch málo. Chudoby je tu nazvyš. Prinútení sme teda pomoc štátu pýtať, ale spolu vytrvanlive bojovať, aby sme tú beznáboženskú, liberálnu vládu shodili ta kde patrí a takto školy naše pred jej zlým, liberálnym vplyvom ochránili. Teda vopred do boja i na ďalej.

Jablonovský.



Kresťanský socializmus

Socializmus synov tmy nič nenávidí tak veľmi, ako náboženstvo kresťanské, ako cirkev katolícku. Mieníme teraz načrtať obraz kresťanského socializmu, aby sme videli, ktorý socializmus je pre človečenstvo blahodarnejší: či kresťanský socializmus a či socializmus neznabožov.

Socialisti neznabožstva vedú zdanlive boj za mzdu a hlásajú, že oni chcú pre robotníkov povýšenie mzdy vydobíť, v skutočnosti ale kradmou rukou siahajú na sviatosť vlastníckeho práva.

No, akonáhle vydobijeme platnosť k vôli a rozkazu kresťanského náboženstva a cirkve katolíckej (čo je vôľou a rozkazom samého Boha Syna): ihneď napraví sa aj pomery, lebo sa musia napraviť.

Najzvláštnejšie je ale, že práve proti našemu, katolíckemu náboženstvu zanevrelí tak veľmi socialisti neznabožstva. Veď naša cirkev od prvopočiatku učí, že je robotník hodný svojej mzdy, to jest, že zasluhuje taký plat, akú prácu koná. Prešla táto zásada kresťanská aj do každodenného života nášho kresťanského ľudu v podobe porekadla: „Aká práca, taká pláca.“ Ba nie len to hlása katolícka cirkev, že by veľký hriech spáchal, kto by nedal robotníkovi taký plat, aký si zaslúžil alebo kto by mu z platu dačo stiahol alebo zadržal, ale smelo vypovie aj to, že každý človek musí pracovať, lebo kto by nepracoval, není hoden toho, aby jedol. Len že zároveň nám prikáže, aby sme nepožiadali majetku cudzieho.

Pomer jednotlivých tried sriadil Kristus dľa požiadaviek bratstva. „Sluhovia! — hovorí sv. Pavel, poslúchajte vašich pánov, nie ľuďom ale Bohu k vôli, ktorý dľa toho dá odmenu pánovi a sluhovi ako robili.“ A zase aj pánov napomína, aby dobre zachádzali so služobníkmi, lebo Pán na nebesiach je pánom nad všetkými, ktorý nepozná rozdiel medzi osobami. Sv. Gregor sa podobne prihovára k bohatým: „Nezabúdajte, že sa len menom líšite od vašich otrokov, v ostatných veciach ste im rovní ľudia. Pápež sv. Gregor Veľký žiada, aby „páni vrátili svobodu otrokom, ktorí sa svobodnými narodili“. Ba ešte aj to vyžadoval, aby páni otrokom, prv než ich na svobodu pustia, dať istý peňažný obnos, alebo aby ich vyučili nejakému remeslu.

Aby ale nemôhli synovia tmy vytýkať, že je ľahko cirkvi rozprávať, nech vykáže, že aj spravila dačo v tomto ohľade: odvoláva sa cirkev na Kristovú výpoveď: „ak neveríte slovám mojím, verte aspoň mojím skutkom,“ lebo zaiste, aké sú jeho reči, také sú aj skutky jeho.

Vieme, že kresťania mali na počiatku všetko spoločné; spoločnými spravili jich majetky, nie z nutnosti, ale z lásky ku blížnym. Lebo veď počuli tú veľbnú nauku: „miluj blížneho svojho, ako seba samého,“ ktorá nauka sošlachtila ich srdcia a jich spravila obetivými za spolublížnych. Môžeme to aj dátami

objasniť. Hermes, predstavený mesta Ríma za časov cisára Trojána, v ten deň, keď sa dal pokrstiť, bohato obdaril svojich 1200 otrokov a prepustil ich na slobodu. Sv. Melania celý svoj veľký majetok rozdala 8000 otrokom, privinúla ich k sebe, ako slobodných bratov, sama ale žila aj s mužom v dobrovoľnej chudobe.

Takých hrdinov má cirkev kresťanská, katolícka! To sú opravdiví socialisti, ktorí dobre robili svojim blízkym, ale zo svojho, nie z cudzieho.

Kristus zomrel na kríži, aby vykúpil človečenstvo z otroctva pekla. Prívrženci jeho kráčali za ním a keď inakšie nemôhli pomôcť jich blízkym, sami obeťovali sa za nich, ako na príklad sv. Peter z Alkautary a mnohí iní.

Na milióny ide počet tých katolíkov, čo celý ich majetok rozdali chudobným ľuďom a to z púhej lásky ku blízkym. Naproti tomu, nech nám ukáže dakto takého žida-socialistu, ktorý by jedným jediným halierom bol svojich blízkych napomôhol. Takého veru nepoznáme, ale známe takých socialistických vodcov, ktorí trelí, prv než ľud zavádzali, tú najväčšiu biedu, teraz ale si žijú za ľudové groše veľmi dobre, celý ich život trávia v drahých krčmách a kaviarňach a hýria, ako by ich najal.

Tisíce a tisíce je tých dobročinných ústavov, ktoré katolíci zo svojho založili a udržiujú na zao-krytie potrieb a miernenie biedy chudobných ľudí. Takýto spolok je na príklad spolok sv. Vincenta, ktorého predsedom je gr. *Ferdinand Zichy*, ten istý ľudomil, ktorého synovia tmy tak vystáť nemôžu. Údami tohoto spolku sú mužskí, ktorí ráz, alebo aj viac ráz týždenne navštevujú chudobné rodiny a ich opatria potravou, šatami, ba v páde nemoci aj potrebnými liekmi. Každý týždeň sa sídu a poradia sa: čo majú robiť, aby zmiernili biedu chudobných. Práve tak pôsobia v spolku sv. Alžbety ženské. Ako to dojme človeka, keď mužskí a ženské tých najvyššie postavených rodín vyhľadajú chudobných v ich skromných chatách a zao-kryjú nie len ich telesné potreby, ale opatria ich aj duševnou poľechou.

Kresťanský socializmus na tom pracuje, aby každý človek bol spokojný. Židovský socializmus budí nespokojnosť, lebo z nej žije. Preto nenávidí on cirkev katolícku, ktorá mu s jej Božskou náukou križuje plány.

Dobrý a verný kresťan jednou rukou pomáha, druhou ukiaže na nebesia, aby nie len telesné útrapy uľavil, ale aj útrapy duševné. Židovský socialista naproti tomu vydre posledný groš chudobnému z ruky a ešte mu dokazuje, že viera v nadzemský život nemá smyslu a významu, len aby nemal nádeje ani tu ani na druhom svete na lepšiu budúcnosť. Rozumie sa to samo sebou, lebo veď cieľom jeho je nespokojnosť vzbudiť, a tohoto cieľa len takýmto spôsobom môže dojsť.

Rozumný kresťan neverí tým, čo ľud zavádzajú, tým čo chcú celú spoločnosť vyvrátiť a sa za vodcov natisknúť. Ten, kto hlása, že možno rozdiely v postavení a v majetku vyrovnáť, lebo blázni, alebo klame. Lebo to je to isté, ako keby povedal, že možno je vyrovnáť rozdiely medzi prstami. Veď násilensvom môžeme s prstov toľko odrezať, o čo sú dlhšie, ako palec a asnaď toľko sostrúhať, o čo sú hrubšie, ako malíček. Tenší prst ale tým nespravíme hrubším. Tvoríť tedy nemôžeme, len kazíť na úkor ľudskej spoločnosti.

Na tom máme byť, aby bohatsí, práve tak, ako hrubší, silnejší prst neutláča menšieho, slabší, neutláčal a nekoristil chudobnejšieho a aby ľudia, práve tak ako prsty, nemali príčiny žrať sa pre rozdiely.

Preto do pekla načím vohnať každého židovského socialistu, ktorý ľud zavádza a platnosť vydobíť kresťanskej nauke, tak nebude medzi námi pána a sluhu, nebude nespokojnosti, ale bude bratstvo a blaženosť.

Závody vyslancov.

Mnoho nesrovnalosti je na tom našom sneme; jedna kommissia nedostačila, museli vyslať aj druhú. Jedna z nich má riešiť žaloby, druhá má revidovať (prezreť) zákon nesrovnalosti. Bánffy, vodca liberálov sa poľakal, keď Andrássovci povstali a sa ohlásili. Bál sa, že mu stajnu vyčistia od smetia, preto postavil strážcov ku dverám s tým nariadením, aby zákon napochytre premenili prv, než by kommissie niekoľko mandátov zrušili, alebo prinútily zopár direktorov banky, aby sa poľakovali. Zo začiatku bol veľký poplach, dnes už sú páni liberáli ubezpečení, neboja sa už o jich postavenia, nemajú strach o budúcnosť, jednotu a veľkosť liberálnej strany. V jednej kommissii, ktorá súdi pády nesrovnalosti, majú väčšinu, lebo veď sa jedon úd, ktorý, ako sme to svojho času spomenuli, vystal, na predvolanie, dostavil, a tak sú aspoň piati v 8-členovej kommissii, čo nevidia, nechcú vidieť nesrovnalosť. V druhej kommissii zase v dlhom rade stoja tí, čo s jich väčšinou dávajú prevahu vôle Bánffyho.

A keď takýmto spôsobom predišli nebezpečiu, ani neponáhľajú veľmi s revisiou zákona nesrovnalosti. Tak smýšľajú: načo teraz osobné hádky nastolíť; nechajme si to na pokojnejšie časy, keď bude pozornosť celej krajiny obrátená na vyrovnanie s Rakúskom. Čakajme na oslobodzujúci výrok prvej kommissie, proti ktorému není appellácie a to nám potom môže slúžiť, ako predchodca pri vysvetľovaní a premenení I. z. č. z roku 1875.

Tedy nie len že prekrúťia, nerešpektujú vynesený, jestvujúci zákon, ale ešte vedome

to robia, tým účelom, aby vláda aj na ďalej s bankármi kšeftovať, jej poslušným vyslancom odmeny dávať môhla. Nie sme zvedaví na nič, vieme bezťak, že u nás v Uhorsku vláda potvrdí toto nadužívanie.

A čo dobrého máme očakávať od kommissie nesrovnalosti? Za dávnych časov tak smýšľali, že ak nemá byť pravdy a spravodlivosti, nech radšej svet zhynie. Teraz inak smýšľajú: nech radšej pravda, spravodlivosť zhynie, než by mal liberálny svet, zahynúť. Ani tu nie sme zvedaví na výsledky, vieme vopred, aké budú, zvedaví sme ale na jednotlivé pády, ktoré predstavia verejnosti naše pomery, a na mienku oposície, lebo očakávame od nej, že práve tak vážne bude chápať jej úlohu, ako v prípade Neumannovcov.

Štefan Tisza neobetuje sa za liberálnu stranu tak, ako to urobil Morzsányi, ba smelo zastane si na končiarí skaly, lebo dúfa, že ho neshodia odtiaľ. K nemu sa radia ostatní; Rosenberg, právny zástupca Adrie, Hieronymi a Lukáč Enyedi, direktorovia agrárnej banky, Benke, Neumann a Tolnay, ktorí zas' v záložniach majú ruky, Maximilian Falk predstavený bohuminskej (oderbergskej) železnice, Adalbert Berzeviczy, direktor Rieglerovskej papierovej fabriky, Chorin v šomodskej uhlovej bane, Gabriel Dániel v Jordánovskej dielni na kože. Súlovský — árendátor. Je ich asnáď aj viacej. Predbežne aj dost.

Ak sa Štefanovi Tiszovi podarí prelomiť zákon nesrovnalosti, ostatní sa už ľahko dostanú z pod neho.

Ozaj zvláštne je aj to položenie, v ktorom sa kommissia nesrovnalosti nachádza. Pri Zemskej Banke Gejza Andrassy, Arthur Pejacsevich a Berzeviczy, akonáhle sa vyskytla otázka nesrovnalosti, poďakovali sa z úradov. Hieronymi ale a Lukáč Enyedi sa nepoďakovali, lebo ich príjmy sú tam veľké; vyslanecký mandát by tiež nechceli stratiť, tedy radšej sa podrobia výroku kommissie, lebo sú si toho istí, že im ona ponechá aj jedno aj druhé.

Hneď potom nasleduje prípad Štefana Tiszu a Rosenberga pri Adrii. Zvláštne je to, že, keď túto plavebnú učastinársku spoločnosť, ktorá podobnú podporu a výhody v transporte dostala na základe kdejakých smlúv s uhorskými štátnymi dráhami a na základe ministeriálnych nariadení, založili, že vtedy chceli liberálne výtečnosti postaviť na čelo tejto novej spoločnosti. Wekerlová vláda ale videla v tom nesrovnalosť a tak sa, pravda, vyslanci do tejto spoločnosti nemôhli dostať.

Teraz ale povstane gr. Štefan Tisza s jeho druhom Juliusom Rosenbergerom spolu doka-

zujú, že tu neni nesrovnalosti, lebo veď staré veľké spoločnosti železničné sú z pod platnosti zákona nesrovnalosti vymienené. Takýmto pripodobňujúcim mudrlantom by sa oni radi vyklzli voči jasnej osnove zákona.

Potom príde rad na záložníkov. Lazar Samuel poďakoval sa z úradu, keď počul, že aj tu oznámia nesrovnalosť, ale Tolnay, Benke a Neumann, ako predseda, direktor a právny radca týchže ústavov spoľiehajú sa na výrok kommissie, ktorá iste vypovie, že sa jich 18% požičky na snubné prstene a zimníky s jakosťou zákonodárskou uhorskou srovnávajú.

V prípade Súlovského, volebného predsedu nitrianskeho nemôžu liberáli vidieť nesrovnalosť, lebo veď štátne majetky svobodno árendovať, a náboženská základina bez tak neni vlastníctvom štátu. Predsa zanimavé bude pozrieť si aj túto smluvu; bude ona asnáď za zrkadielce tej panujúcej sústavy, ktorej stĺpmi sú Maximilian Falk, Berzeviczy a Chorin; smluvy bohuminskej dráhy so štátom nepoznáme; čo sa Rieglerovskej papierovej fabriky týka, to tiež nemôže byť väčší závod, dôchodky jej ale závisia od tých dodaviek, ktorými školy opatrí. Pomer Chorinových uhlových baní s uhorskými štátnymi dráhami tiež bude, aspoň myslíme, taký, že sa prezvieme z neho, čím podkuruje liberalismus Uhorsku.

To je verný obraz našej snemovne, liberálna strana je samá nesrovnalosť. Andrassyovci, nezdrťte ju, škoda by bolo tak peknej, strakatej strany, odkazuje vám Bánffy. Mohay, Apáthy, Ragályi, Rudňansky, Krajčovič (5 liberálnych údov 8 členovej kommissie nesrovnalosti) zachráňte vašich súdruhov a vydobyte si veľké zásluhy o stranu a vládu, tak budete šťastnými v Uhorsku z milosti Štefana Tiszu a Bánffyho.

Hej, dobre vieme my, že v Uhorsku neni zákona a neni nesrovnalosti!

Nové obete.

Páni ministri v posledných dňoch mnoho cestovali. Skoro každý rýchlovlak viezol jedného lebo dvoch ministrov uhorských do Viedne. Keby páni ministri naši nemali svobodné karetky na železnici nuž vtedy by pokladnica štátnych železníc pekny osov bola mala zo sem-tam behania pánov ministrov.

Vieme, že vážna otázka vyrovnania s Rakúskom a ustálenie kvóty (čiastky spoločných výdavkov) mnoho hlavylámania zapríčinila už pánu ministerpredsedovi. Dávno hovorilo a písalo sa, že múdry pán Bánffy sľúbil vo Viedni povýšenie kvóty, aby si svoj ministerský stolec i na ďalej zabezpečil. Uhorsko vraj väčšiu kvótu, väčšiu pomoc môže ročite dávať Rakúšanom, a to len preto, aby sláva a moc p. Bánffyho čím ďalej trvala v Uhorsku.

Čo dlho trvá, to malo by byť dobrým. No pri dlhom pojednávaní kvóty stalo sa to naopak. Dlho trvalo radenie sa ministrov a kvótových deputácií, výborov a podvýborov, až konečne vyšlo šidlo z vreca. Čo až do ostatku tajili, to teraz už sám ministerpredseda vyzradil, že totižto on hotový je priniesť „potrebné obete“ v záujme vyrovnania. Takto osvedčí sa úradne sám ministerpredseda Bánffy v kvótovej deputácii, v tej deputácii, ktorá od počiatku až dosavád ohnivo rečnila a horlivo protestovala proti zvýšeniu kvóty a, hľa, teraz ani nemukla, keď pán ministerpredseda o nových „potrebných obetach“ smienku učinil a struny väčšej kvóty nafahovať počal na husle liberálnych pánov muzikantov.

Klin teda vykukol z liberálneho vreca. Darmo bili sa v prsia páni liberáli, že takto a takto. oni vraj Rakúsku nepovolí a neodhlasujú väčšiu kvótu. Keď sa ministerpredseda ohlásil, hneď utíchlo rozbúrené stádo liberálov. Z ohnivých levov ihneď zostaly krotké kuriatka. Darmo je. Kto má v ruke kapsu s ovsom a ktomu i bič, toho musia poslúchať koníky.

Nové, „potrebné“ obete žiada teda od nás naša múdra vláda. No nevidali! O pár percentov viac platiť Rakúsku na spoločné výdavky. Veď to učiní ročite len 4 alebo 6 millionov, a za desať rokov 40 alebo 60 millionov. Či naša múdra a svobodu milujúca vláda nezaslúži, aby sme túto maličkosť, čo „potrebnú obeť“ priniesli na oltár vlasti? Či nenie už svätým pred námi oltár vlasti? Veď vidíme na tom oltári krásnych svätých. Bánffy apoštol v ruke s listom so smetliska ľudovej kancelárie, Pulszky vyznavač s krásnymi talianskymi obrazmi, Tarnóczy mučedník ovenčený vavrínom nitrianskeho víťazstva, strekačiek a vechslí, Kloch pustovník s varínskou pustovnicou po boku, či sú to nie na oltár vlasti súce sochy a figurky?

Veľmi málo modzgu musí mať v hlave ten, kto nepochopuje, že vláda naša len preto žiada nové „potrebné obete“, aby Uhorsko blaženým učinila. Oj blažení sme až veľmi! Od blaženosti ľud náš tancuje a skáče až hen na Moravu do repy, ba až za oceán do Ameriky. Prečože by teda nemohol pár millionov viac dávať ročite Rakúsku? Či to krásne oči a fúzy pána ministerpredsedu nezaslúžia? Však sme videli, ako nás miluje, keď nás pri veľbách tak láskavo „stískal!“

Nečudujme sa teda, že pán Bánffy nové zásluhy chcel si získať o blaho vlasti. Že pri zvýšení kvóty i jeho ministerský stolec bude stať pevnejšie a vyššie, za to on nemôže. Ani tomu nenie on príčinou, že Viedeň pekne pozerá na toho ministerpredsedu, ktorý k vôli Rakúsku povýši uhorskú kvótu. Kto môže za to, že Rakúšani hlbšie začnú do nášho vreca a my musíme lepšie gazdovať a postíť sa aby sme utíť mohli rastúci apetít Rakúska?

Noviny „Magyarország“ (č. 125) písaly, že Bánffy nové obete žiada preto, aby vyhrul nemožnému, ťažkému položeniu krajiny, ale vraj pod týmto ťažkým, nemožným položením rozumieť sa má to, že „keby sa musel rozlúčiť s vládou“ . . . „Aby teda Bánffy mohol ostať ministrom, Uhorsko musí platiť Austrii ročne o 6—8 millionov viac, ako dosiaľ. Ale v skutočnosti nie je tomu tak. Situácia (položenie) je tá, že Uhorsko má sprostého (tököfildó) a nesvedomitého ministerpredsedu, preto Rakúšania zase prekabátili Uhorsko . . .“ Takto píšú spomenuté noviny o tých „potrebných obetach“ Bánffyho. x.

Židovské nepokoje v Halíči.

V Chodorove povstali robotníci proti tamejším židom, lebo ich pri kupovaní potravných článkoch hrozne drali. Už pred tým obrátili sa na predstavenstvo obce, aby to nejakým spôsobom prekazilo; predstavenstvo ale nechcelo tomu odpomôcť, tým menej, lebo samo záležalo z 13 židov a 12 podplatených kresťanov. Tieto pomery nás upomínajú celkom na naše horňouhorské pomery: židia môžu robiť, čo chcú, lebo celý obchod, každé podujimateľstvo je v jich rukách.

Pri stavaní železníc oni sú hlavní podujimateľa, chudobní nádenníci len od nich dostanú prácu. Za 60—80 kr. musia pracovať denne 12 úplných hodín. Ba ešte ani tento malý plat im nedajú, lebo ich donútia, aby potravné články v jich obchodoch kupovali.

Tu dostanú chudobní robotníci chlieb z otrúb, miešaných s pieskom a trochu kukuričnou múkou, zväčša plesnivý a nevypečený. Pálenka je taká, že ľudia až sa tak zvižali od křčových boľastí.

Keď sa išli žalovať, nuž ich jednoducho vyhodili, tak ako to u nás robia s chudobným ľudom. To posmelilo židov k ďalším výčinom.

Raz pri príležitosti shrkli sa na jedného robotníka a ho ubili. Súdruhovia pribehli mu na pomoc, vrhli sa do sklepu a rozhádzali židovi všetko, čo len tam mal.

Pravda, čo bolo prvé, poslali do Chodorova vojsko, aby spravilo poriadok a obránilo dráčov ľudu. Halíčské miestodržiteľstvo ale malo predsa toľko svedomia a statočnosti, že mešťanostu a celé obecne predstavenstvo pozbavilo úradov, vyslaný kommissár zase zakázal židom predávať potravné články.

Odtedy je v Chodorove pokoj, čo sa môže len dobroprajnému chovaniu vyslaného dragonského poručíka privlastňovať.

Nepokoje ale šíria sa ďalej, menovite vo východnej Halíči. Zapríčiňuje ich tiež len vyzývavé chovanie, neludské dráctvo a úžerníctvo židov.

Vyslaní dragoni ostanú v Chodorove, lebo sa boja nových nepokojov. Veľmi sa tam šíri posiaľ neznáme slovo strájk. Aby nespokojnosť robotníkov nebola väčšia, vládny kommissár nariadil, že židia len také články smia predávať, ktoré majú peňažnú hodnotu.

V Przemysli udal sa počas assentačky tiež vážny výstup, ktorý aj pred súd prišiel. Prespoľní rekrúti kupovali na rýnku potravné články u žida, ktorý ich značne ukrátil. Keď žid jedného zo šuhajcov palicou po hlave uderil, ostatní vrhli sa na židov, židia pozatvárali

sa do sklepov, a policia prv, než vojsko prišlo, spravila poriadok. Podobné nepokoje odohrali sa v lwowskom okrese, v Boehelowe a na Solonke, kde krčmu jedného žida-užerníka od základu vyvrátili a zničili.



Bože môj.

Bože môj, Pane môj,
kedy vzhliadneš na mňa,
kedy že prestaneš
trestať tvojho syna?

O! však som už trpel,
strádal od maličky,
časy moje nosia
smutné rozpomienky.

Ružové výhľady
kde ste sa podely,
priaznivé nádeje
kde ste popadaly?!

O! ty zlatý svete,
jak si sošeredel,
sama ta hmusota,
kebych to bol vedel!

Všade klam, mor všade
a bolasť ma honí,
telo, duša moja
vrúce slzy roní.

Slzy leje horké,
k tebe, Bože, volá:
„Smiluj sa nadomnou
jediná Potecha!“

Kucan.

P o o b e d e.

— Beseda. —

U Potockých priam stali od stola. Dobrej vôle bol každý. Najedli sa do sýtosti a ponevác boia nedela, posedali si pred chalúpku svoju na kamennú lavičku, aby sa pohovárili. Skoro všetci domáci tu boli. Nebolo konca-kraja rozmaru a žartu. Mladší s posmeškami svojimi zabavovali starších; rozprávali o túžbach svojich, predstrelili plány vymyslené, s napnutou zvedavosťou prebierali budúcnosť, ktorá ich očakáva: starší ale naučenie dávali z minulosti svojej; často, keď sa už rozveselili, s takou oduševnenosťou

rozprávali o svojej mladosti, že každý obdivoval skusenosť jejich. Mládež si ich ctíla najviac, lebo videla v nich príklad, ktorý nasledovať môže. Ich čnosti hu okúzlili, pre ktoré nielen s radosťou, lež aj s pozornosťou ich načúvala; veď oni len o pekných veciach vyprávali, ktoré starobe ich najlepšie svedčily. Nič nebolo tu počť nikdy potupného z úst starších; zato by sa bol každý haňbil!

Jedon však chyboval medzi nimi: starý Potocký ktorý zostal v izbe. Zvedavo čítal novinky, ktoré mu pred chvíľu doniesli s pošty. Mnoho zaujímavého našiel v nich. Každé si vo rozvažito prečítal, lebo od istého času veľkým politikom zostal; o tých najťažších otázkach vedel múdro vyprávať, a s kýmkoľvek sa dal do dišputy. Jemu sa tak zalúbil „Krestan“, že bez neho by nebol môhol ani žiť. Aj teraz rozmýšľal o tých huncutských zločinoch, ktoré tak zrejmo čítal v „Krestane“ opísané. Veľmi ho prejalo, keď sa zas dozvedel, jako potupil rabín židovský križ. Zložil novinky a rozjímal v sebe nad túto samopašnou bezočivosťou. Odrazu vofakto klope.

— Voľno — odvetil.

Vstúpil dnu sused, Ďuro Hrobár, ktorý, jako obyčajne tak aj teraz slušne pozdravil priateľa svojho Potockého:

— Pochválen buď Pán Ježiš Kristus.

— Na veku. Amen! — odpovedal Potocký. Vítajte Ďurko; čo že ste doniesli?

— Nuž prosím vás, len som vás tak prišiel našťívif. Už som vás veru dávno nevidel, a česi ma tak tahá k vám.

— Veď som sa už aj ja čudoval susedko môj! že tak nič nechodíte; keby ste neboli teraz prišli, bol bych vás ja našťívif. S vami sa naozaj jakosi najlepšie porozprávam. Sadnite si Ďurko, až budeme zas politizovať.

— Neni som ustatý, ale si len sadnem, keď ma nukáte. Viete nám to jakosi milo padne, keď si môžeme v nedelu odpočinúť.

— Že či? To si môže každý mysleť, kto celý týždeň usilovno robil.

— A čož' to čítate?

— „Krestana,“ tie naše milé novinky, ktoré tak smelo píšu. To vám je radosť čítať, jako tie bičujú bezbožnosť. Ja nemyslím, žeby kto toľko dobrého r. d. hol urobif, jako ony. Prečo sa len nepostarali prv o ľud, aby bol môhol niečo takéhoto čítať; veď by sme my boli indej stáli!

— Aj ja mám Martinko môj! „Krestana;“ lebo jako viete už dávno som nebol u vás, a za ten čas som veru aj ja dostal „Krestana,“ ale toho „Opravdového.“ Môžete si mysleť, jako mi to dobre padne; za darmo mi ho posielajú. A mne sa veľmi lúbi; ej ten vám píše strašné veci! Tam máte každého kňaza opísaného. Nevieť či by sa vám lúbil, ale mne je po chuti.

Potocký nič nepovedal. Vzal do ruky svojho „Krestana“ a ďalej čítal. Potom zdvihol trochu okuliare a pozrel na Hrobára. Zrejmo bolo na ňom vidieť, že čosi váž-é. o ho trápi. Smelo sa díval Ďurovi do očí. Keď mu nič nepovedal, oslovil ho on:

— Ďurko môj! ale, jako ste k tomu prišli, aby ste tie hlupactvá čítali, čo ten „Opravdový“ píše? Veľmi vás ľutujem! Či nevidíte, že je to muchotrávka?! Ja bych ho ani za darmo nechcel!

— A čítali ste ho už?

— Nie ešte; ale čo som o ňom čítal, to je čira-čistá pravda Ten napáda krestanstvo fajnovým spô-

sobom, hlúpi ľud, trepe také veci, ktoré sa židom a liberálom ľubia.

— Nuž Martinko môj! najprv sa presveďte; neverte čomukoľvek. Vy myslíte, že čo je napísané, to je všetko pravda? Ja vám môžem povedať, že ten môj „Kreštan“ ešte viac zastáva cirkev, ako vás!

— To neverím. Ja som neni žiaden protivník, každého vec uznám; ale už jeho pôvod nie je veľmi čudný. Viete, ako prišiel do života? Tak, že videli rozmáhanie nášho „Kreštana“; veľmi to trápilo nepriateľov našich, že celý pospolitý ľud otvára oči; radili sa, sem-tam chodili, a na ostatku začal lietať „Opravdový Kreštan“ po dolinách. Videl som jedno číslo z neho, ale som sa hneď pohoršil nad ním. Tak o ani tí najpodlejší ľudia nerobia, ako „Opravdový“. Prečo si obliekol také isté rúcho, ako náš? Už pre toto by ho mali zažalovať! Keby bola spravodlivosť v Uhorsku, takéto veci Ďurko môj, by sa nesmeli páchať. Či to neni krádež?

— Ja nevidím v tom nič zlého; dobrý sused môže požičať aj kabata svojmu susedovi.

To je pravda susedko môj; lež keď vám chce nepriateľ váš aj košelu vyzlieť a duševne vás zničiť, tomu sa musíte brániť. Vidíte čo urobil „Opravdový“ keď si vzal nášho milého „Kreštana“ rúcho na seba? Takú podlosť pre ktorú by nič inšie nezaslúžil, len aby bol na smetisko od každého zahodený. Pozrite na čo ráta! Na hlúposť nášho ľudu! A jako liškavo píše! Nič inšie nemá pred sebou len klamať a mámiť ľud náš!

— Ja som to ešte málokedy zmerkoval Martinko. Mne sa tak zdá, že on tiež len za pravdu bojuje; aspoň všade tak rozpráva, jako zastupiteľ ľudu.

— A zastupiteľ židovstva, potupiteľ kňazstva, prenasledovateľ práv občianskych; lebo tá podlosť, s ktorou sa opováži písať, tak ho zhnusuje, že poriadny človek, opravdivý kreštan sa len pohorší nad tým. Kto zastáva nitrianskú, čačianskú, varinskú, stupavskú voľbu; kto ospravedľňuje tých liberálov, ktorí tam manipulovali; kto o židoch peknej píše, ako o katolíckych kňazoch; kto ešte aj také veci na javo vynáša, do ktorých obecnosť nemá nič: je najväčší nepriateľ kreštanstva; je jeho potupovateľ, je protivník, je bezbožník, ktorý nie polepšíť, lež pohoršíť sa usiluje druhých. To by mal dobre vedieť „Opravdový Kreštan“, Ďurko môj! že nie osoby, lež zásady máme prenasledovať. Či pri takom účinkovaní aj tie najkrajšie pravdy kreštanstva nevyndú na potupu sveta? Keď budeme vždy len vyhľadávať škaradé kúsky, potupné hriechy, znevažujúce udalosti duchovných osôb, a zamlčíme tak mnohých krásné čnosti, vznešené dobrodenia, každodennú usilovnosť za duševné a aj telesné veci len jedine pre ľud: spotupíme kreštanstvo.

— Teda tie zlé kúsky, ktoré kňazi páchajú, majú zostať pod pokryvkou? No Martinko vidím, že vy nemáte radi pravdu!

— Keď môžu zostať zakryté, nech sú zakryté. Predstavme každého v jeho opravdivej barve; ale nerobme z muchy elefanta t. j. z malých vecí tie najväčšie zločiny. Aj kňazia sú ľudia s krechkosťami obsypaní: preto veľmi hlúpa taktika je to „Opravdového Kreštana“, keď len jednotlivé osoby vždy napáda; veď s týmto škodí zásadám: ten ale ktorý takto činí, nemá práva sa kreštanom menovať.

Rozhorčeno rozprával Martin Potocký, keď priam vešla manželka jeho Zuzka do izby. Chcela ho vyvolať von. Priam mali čosi zaujímavého medzi sebou, čo nevedeli rozlúštiť: a preto k staršiemu sa obrátili.

On bol ďalej zamyslený vo svojich myšlienkách, ktoré chcel Ďurovi jasno predložiť, tak že hu ani nespozoroval. Až keď sa ozvala druhý raz a riekla:

— Ale starý, čož to máte medzi sebou? Veď poď von! Vidíš každý fa tam čaká!

— Daj mi pokoj babo — odvetil Potocký — to je vážnejšia vec, čo máme teraz pred námi s Ďurkom.

— Ale čo, tam potom; nechajme to tak Martinko môj — odpovedal na to Hrolár. Ty máš svoje presvedčenie, a ja svoje; ty máš tvôjho „Kreštana“, ktorého volajú besným, a ja mám môjho „Opravdového“, ktorého zas volajú divým: a tak sme kvit.

— O hoľa? ... ešte čo? Neide to tak ľahko! Kto je divý, ten hlúposti môže trepať, ale kto je besným, neni vstave nikdy pravdu povedať; ten len zúri, besní, kuše: a o pravdu sa mnoho nestará. Nuž proti tomu protestujem, žeby môj „Kreštan“ bol besným. Ten pravdu zastával od začiatku; vždy poučoval ľud: nikdy ho nechcel omámiť, oklamať: nemôže byť teda besným; naopak „Opravdový“ od začiatku lhal, kmínil, potupoval kňazstvo, čo sa celkom srovnáva s divým, hlupým a nerozvažitým človekom.

— Ale daj mi už pokoj Martinko; ty všetko len na mňa trepeš. Čo ja môžem za to, keď si nemôžem predplatiť na vášho „Kreštana“, tohoto mi ale darmo pošlú. Predsa je lepšie niečo čítať, jako nič; aspoň sa dozviem, jaké pohyby sú kde-tu.

— No, keď sa vec tak má, to je čosi inšie. Odpomôžeme aj tomuto. Vy neprímite viac tú „Opravdovú“ obludu, ale prindite každú nedeľu po obede ku mne, a spolu budeme čítať nášho milého „Kreštana.“ Ja bych myslel, že toto bude najlepšie.

— Dobré susedko môj, privolím, a od terajška viac nikdy nebudem čítať „Opravdového.“ Z vaš j reči som sa presvedčil, že ten je naozaj nezralého rozumu, ktorý ho číta. Veď keď už pôvod jeho má toľko špatného pri sebe, jaké môže byť pokračovanie!

— To si myslím. Ej ja bych mu vedel klopnúť na prsti Ďurko môj — odpovedal Potocký, keďby som ho dostal.

— Ja vám ho donesem; aspoň sa ešte lepšie presvedčíte o podlosti jeho.

— Doneste Ďurko môj milý!

Hrobár išiel pre „Opravdového Kreštana.“ Potocký ale vyšiel von a rozsudok vyniesol po dost dlhom rozvažovaní nad zaujímavou vecou. Nič to nebolo inšie, len to, či môže človek zvíťaziť nad náruživostami svojimi. Správne rozlúštil vec a uprimne predniesol, čo sa každému ľúbilo. Potom im zas smiešnym hlasom predložil veľkú disputu s Hrobárom. To narobilo mnoho smiechu; tým viac radosti nastalo ale medzi nimi, keď prišiel Hrobár s Opravdovým.

— No už ste tu susedko? — tázal sa Martin.

— Tu; len čítajte a vykrúcajte tie hlúposti, ktoré sú tu natárané. Potocký začal čítať. Skoro puknul od smiechu nad tými táraninami, ktoré „Opravdový“ tak ľubežnou rečou oslavoval. Pri každom kúsku postal a predložil im tie muchotrávky, ktoré boly do mädivého rúcha oblečené.

— Nuž vidíte moji milí — víťazoslavným hlasom rieknul, keď dokončil čítanie — takto ohlupujú liberáli ľud náš. Vychvaľujú ho a spolu aj potupujú. Čo poviete nato? Je hodno mudrému človekovi do takýchto novín sa pozrieť?

— Veru nie Martinko — rieknul Hrobár.

— Máš pravdu bratku — odvetili ostatní. Nikdy nebudeme „Opravdového“ čítať? Tu pod holým nebom prisaháme, že ho nikto nechytí z nás do ruky, a jak

ho kde najdeme, hneď mu najdeme patričné miesto na smetisku, aby tam ľubežnú voňu vydával.

Od terajška sa zešli susedia obyčajne v nedeľu po obede u Potockých. Martin starý čítal „Krešťana,“ druhí ho ale pozorne načúvali. Hrobár si neskôr predplatil naň, a len to ho trápilo, prečo sa dal tak dlho obalamútiť skrz toho „Opravdového“ hupáka.

Ján Žilinský.



Náš kráľ príde 16. mája do Prešporoku k odhaleniu sochy Marie Terezie. Pri tejto slávnosti v Prešporoku súčasť a sa 32 členovia panovníckej rodiny, medzi nimi aj arciknieža Franc Ferdinánd. Jeho Veličenstvo kráľ počas slávnosti viezť sa bude v tom nádhernom kočiari, v ktorom sa viezol pri svojom korunovaní.

Naša kráľovná dva týždne súčasťnela v Schönbrunnu pri Viedni; 10. mája odcestovala odtiaľ a išla do kúpeľa do Kissinguenu v Bavorskom, kde jeden mesiac zostane.

Cti otca svojho a matku svoju! V K. jeden syn povadil sa so staručkou matkou svojou: nadal jej, čo mu na jazyk prišlo, potom vzal putnicu, poslieval do nej z hrncov mlieko, ktoré žena od kravy mala nasbierané, a povedal jej: „tu si máte mlieko, ja som ho z vašich pŕs sotva toľko vypil, teraz ale choďte kam chcete; ste vyplatená, viac vás za matku neuznávam.“ Matka staručká síce odišla, ale nezadlho prišli ju volať synovi na pohrab. V hore pri rúbani dreva zasiahol ho prst Boží.

Výstava v Bruselu v Belgicku 10. mája otvoril kráľ belgický Leopold II. Výstava ešte je nie celkom hotová; uhorská, rakúska a bosniacká čiastka ale je už dokončená, preto aj pri tej slávnosti najviac ľudí sa sem podalo; kráľovná rodina 10. popoludní navštívila uhorskú výstavu.

Svedomie ho hryzlo. Pred štrnástimi rokmi, ešte v roku 1883. dňa 8. novembra spáchali neznámi zločinci v Ostrihome hroznú vraždu Na osamelom bydle naš i vdovu po Leopoldovi Stuk aj so služkou mŕtvú a hrozne dokaličenu. Zločincov vtedy nevedeli vystopovať. Už skoro zabudli na tento z'čin, keď Ján Urtánsky väzeň zo šopronského žalára oznámil, že on zabil tú vdovu a jej služku s pomocou druhých troch, ktorých tiež oznámil. Títo žijú v Ostrihome a polícia ich chce lapiť.

Falošné koruny. Z Miškovca a z Košíc sdeľujú, že tam a na vidieku mnoho falošných korún sa nachádza. Polícia hľadá falšovateľov peňazí, lebo jej oznámili, že tie známe pijavice z Haliča rozširuje tie falošné peniaze, a že neďaleko Miškovca celá banda falšovateľov peňazí sa vrušila na horníakov.

Notár na plti. Nedávno vrbickí pltníci chceli pribiť svoje plte v chotáre obci Gombáš, čo ale tamjší notár nedovolil, lebo nechceli platiť brežné. Notár vyšiel na pobrežie Váhu a tak sa rozhorlil, že skočil na jednu plť a chcel pltníkov nabíť. Títo sa ale nedali, ale odbili od brehu svoje plte a odkarovali s notárom na plti. Potom ho pekneručie chytili,

dobre vymastili a trikrát poriadne namočili do studeného Váhu; potom v Kralovanoci vyhodili ho na breh. Že mu vraj neškodil ten kúpeľ.

Čo je prísaha? Mnohí sa najdu v tejto krajine, ktorí prisahali, že budú vieru a cirkev kresťanskú, ako i jej zákony brániť a nasledovať. Tímto všetkým zavoláme to, čo dr. Lueger nový viedenský mešťanosta pohovoril, keď složil prísahu ako od cisára potvrdený prvý uradník hlavného a sídelného mesta Rakúska. „Ja uznaním slabosti ľudskej — hovoril Lueger — keď prosím Pána Boha o pomoc; a ja v takej dobe v ktorej viera v Boha a verejné vyznanie tejto viery robí sa predmetom posmechu a prenasledovania, za povinnosť si pokladám vysloviť: že tá prísaha, ktorú som ja dnes skladal, vzhľadom na mňa nenie prázdnu, zákonom predpísanou formulou, ale vzdychaním k Bohu, ktorému je každý podrobený.“ Jako celá reč Luegera, tak menovite tento jeho odsek zasluži, aby slišaný bol všade po svete, zvláštne však aj v Uhorsku. Nie židovsko-freimaurerský liberalismus, ale kresťanstvo je základom, na ktorom spočíva blahobyť štátu. Kiežby aj u nás tí, ktorí pri vesle sedia, uznali, že prísaha nenie prázdnyimi slovami, ale vyzvaním Boha o pomoc k vedeniu úradu a vyzvaním viery pred Bohom a svetom. Hanba tým, ktorí hanbia sa za vieru a chvastajú sa neverou. Ale trest Boží nevystane, kto v prisahe Jeho meno nectí a potom nepodrdzí.

Najväčší nepriateľ človečenstva. Šestoro základných zásad spolkov striednosti znie nasledovne: 1. najväčším nepriateľom ľudskeho pokolenia je alkohol (lieh, špiritus), pretože každá jeho kvapka otravuje telo; 2. pravidelné požívanie alkoholu trebárs v menšom množstve, podryva zdravie, oslabuje zrak a zapríčiňuje mnohé nemoci tela i ducha; — 3. alkohol je najväčším nepriateľom blahobytu ľudu, lebo ochromuje pracovnú silu tela i ducha a tvorí chudobu a biedu; — 4. alkohol vedie k nemravnosti všetky stavy, k z'činom, ano až ku vražde a samovražde; — 5. alkohol podryva život rodinný a tým i najdôležitejší poklad každého zdravého štátu; — 6. alkohol bráni svojim privržencom vykonávanie ich povinností v oči rodine, spoločnosti, štátu a Boha!

Nová železnica. Ako nám z Oravy píšú, už započali stavanie 73 kilometr. dlhej železničnej dráhy, ktorá od Kralovian ťahať sa bude popri Turdošine cez celú Oravu až po krajinskú hranicu, kde bude s inou železnicou spojená.

Nešťastie na železnici. V Liptovskom Sv. Mikuláši našli večer na nádraží konduktora Pavla Grešíka s odrezanou hlavou. Mohlo by sa vraj tušiť, že spáchal samovraždu, ale aj to je pravpodobné, že ho rušeň nešťastnou náhodou srútil a hlavu mu odrezal. Po nešťastníkovi zostala žena a dve deti.

Potopa. Za zvolenským Kriváňom v Novohrade vyliet sa následkom dažďov potok a voda zaplavila celé okolie: železničná trať bola poruchaná a hradská od Lučenca do Zvolena bola zborená, domy porúcané, ľudia prišli o život, stá domáceho dobytku potopeno. Obyvateľstvo je rozhorčené na novohradskú stoličnú vrchnosť, že len kortešovať zná pre Bánffyho a židovský liberalismus, a preto od rokov nezaviedla žiadne ochranné prostriedky, ačkoľvek bola na to často upozorňovaná.

Požiar. Nitra-Ivánky Valášek Abelovský umelecký mlyn zhorel večer 8. mája. Príčina požiaru neni ešte vyšetrená. Ale sotva kto zaplače za týmto neš-

častným mlynom. Zožral on tvrdé mozole a ťažko-prácný pot poctivých, všestranne dobrých, poľutovaniahodných ľudí.

Naše gazdinky zaiste bude zaujímať odhalené, ktoré teraz podal o šafrane jeden lekársky časopis. Europejskí kupci, ako známe, väčšiu čiastku tu u nás s potrebovaného šafranu dostávajú z Kerbely. Bohatí pohania (šiti) dávajú sa pochovávať z Indie do Kerbely a mŕtvoiu pred dopravou obsypú šafranom a potom zahalia do pokrovca. Po pohrabe predajú šafran aj pokrovec europejským kupcom, ktorí potom i šafran i pokrovec rozpredajú po Europe.

Antisemitický pohyb v Čechách nabýva vždy širších rozmerov a vážnejšieho rázu. Spolok „Národní Obrana“ vydá po tieto dni knihu kresťanských firiem (kupcov) a obchodníkov v Čechách, aby kresťania vedeli, odkiaľ kryť svoje potreby. Sesterské spolky zakladajú sa po rozličných mestách. Smichovský spolok uzavrel, aby aspoň hlavná ulica očistená bola od židovských kupcov; majitelia domov už vypovedali byt a sklepy všetkým židiakom.

Zápalky za 120 millionov zlatých. Denne často zkažeme mnoho zápaličiek bez všetkého osohu bez toho, aby sme pomysleli, jakú summu robia takéto nepatrné veci do roka. V Europe je veľmi mnoho fabrik na zápalky, ktoré vyrábajú ročne zápaličiek asi za 120 millionov zlatých. Najväčšia fabrika na zápalky je vo Švédsku v Jömköpingu, ktorá najprv uviedla do úžitku tak menované švédske zápalky; táto dieňša dorába ročne tisíc millionov paklíkov zápaličiek. V Uhorsku a Rakúsku od toho času, čo židia sa dali na dorábanie zápaličiek, každá piata zápalka je nanič.

Robotníci na kostol. V jednej košickej fabrike chudobní robotníci uviedli sberku a do istého času najmenej jeden zlatý zložili; tak sa nasbieralo 106 zlatých, ktorú summu poslali na vybudovanie nového kostola na Hore Levočskej. Keby ten príklad po všetkých obciach a fabrikách nasledovali, to by netrvalo dlho, aby na tejto prekrásnej Marianskej hore nový kostol bol postavený. A tí chudobní ľudia len tú žiadosť mali, aby Panna Maria prijala tú ich obetu, a že koľko toto čítať budú, toľko tisíckrát nech bude velebené Jej sväté meno!

Koľko ľudí zomre cez rok? Na celej zemi cez rok zomre 46.300.000 ľudí; každý deň temer 127.000; tak že na každú hodinu padne 5300, a na každú minútu 88. Štatistika tojest uradne počítanie ľudí to tak vyrátalo, že na celej zemi žije 1.530 millionov ľudí, a že každý človek pomerne 33 rokov žije; keď teda cez rok zomre 46.300.000 ľudí, tí 1530 millionov obyvateľov zhydnú za 33 rokov, aby dali miesto druhým. A pretože v jednom roku jesto 525.000 minút, tak pomerne na každú minútu padne 88.

Grécko a Turecko. Dlž popis, roku 1889 prevedeného, Grécko má 2.187.000 a spolu so všetkým vojskom 2.400.000 obyvateľov, Turecko má temer desaťkrát viac ľudí, tak aj vojska. Gréci terajší nie sú čistokrvnými dedičmi starých Hellénov, lebo už na konci šiesteho storočia, keď počet obyvateľstva veľmi klesol, Slaviani, potom Albáni a iné národy pomiešali sa s Grékmi a zvláštne v Tessalie a v Peloponesu toľko Slavianov a Valachov osadilo sa, že sa aj reč hellénska premenila. Turci, bárs dlho panovali v Grécku, len kde-tu ako veľkostatkári osadili sa v Grécku, potom na počiatku tohoto storočia po vojne za svobodu znúžli Obyvateľstvo terajšieho Grécka je veľmi miešané; albáni, valachi (rumuni) sa najdu ešte

celé okolie; v Tesoalie sa nachodí väčší turecký ostrov, tojest viac obcí. Slaviani sa celkom stratili medzi Grékmi.

Marcová kosba. Pri obci Dubodiel, v trenčianskej st., kde má slavné pántvo bánovske hory a v tých horách jednu peknú Baumschulu (školku), kde má peknú jedličkovú plantu posiatu. Len voliaky nuncút 26. marca práve ten deň, keď bola v obci Dubodiel voľba rychtára, oplán túto pokosil. Otázka je: či to voliako buďto z pomstvy lebo zo závisť, alebo zo žartu učinil? Nuž teda v Dubodiel ešte v marci bola kosba.

Mor v Indii. Z Bombaya sdeľujú, že od vypuknutia moru zomrelo 12.118 ľudí. Ešte vždy zomiera týždenne vyše 600 ľudí.

Prečo sa antisemitismus šíri? Dajaký Bernhard Ziegler, kupec vo Viedni a syn recipovaného národa, klamal lanskeho roku viedenských a budapeštianskych kupcov a potom s grošom vo vrecku uskočil; lenže sa zle skrýval lebo ho v Anglicku chytili a poslali do Viedne. — 26 židov pochytili v Haliči, lebo dievčence oblúdili a ich do cudziny predávali. — Robert Klein, 27-ročný syn recipovaného národa z Budapešti vybral sa do Viedne a oznámil, že ide vydávať knihu „Wiener Album“, potom zamýšľal aj vydávať časopis; pretože nemal peňazí, vyhlasoval v novinách, že vezme do služby kassírov, pisárov a sluhov, a vyberal od nich kaucie od 200—600 zlatých, tak že asi 2000 zl. sobral; keď im ale nemôhol dať práci, tí ľudia pýtali si peniaze nazpät; židák ich utišil za čas, až jedon ho oznámil vrchnosti, ktorá žida zlodeja chytila a posadila do chládku.

Zhorela železničná stanica v Istebníku pri Trenčíne, ktorú podpálili iskry z rušňa.

Najväčšie kvetiny zeme našej. Za najväčšie kvetiny zeme našej považované boly: Victoria regia, ruská slnečnica (Helianthus makrophyllus) a Rafflesia Arnoldi. Victoria regia, taktó nazvaná k úcte anglickej kráľovnej, je vodná rastlina a má velikanské, na povrchu vody rozložené bielo-červené kvety; pochádza z južno-amerikanských pralesov. Veľký kvet ruskej slnečnice je už i po našich krajoch známy. Rastlina Rafflesia Arnoldi má ozrutný kvet z päť listov a nachádza sa vo Východnej Indii. Teraz píšu o kvete, ktorý svojou velikosťou všetky dosiaľ známe kvety prevyšuje; našli ho v Austrálii medzi nízkym krovím; puky sú také ako hlava kapusty, kvetina má asi jedon meter v priemere, ktorá vyrástla z plazivej rastliny podobajúcej sa divokému viniču.

Zemetrasenie pocítili v Ríme 8-ho ráno. Zemetrasenie sa opakovalo, ale škody nezaprčinilo.

DOPISY.

NITRA-LUDÁŇ.

Velaciená Redakcia!

2-ho mája pristupovaly v našom chráme katolíckom 8—9 ročne dietky školské ku sviatosti Pokania, a ku prvému prijímaniu Velebnej Sviatosti Oltárnej. Jak krásny, prenikavý a do života mládeže siahujúci jesto obrad tento. A tu poznamenat musím, že náš horlivý duchovní pastier, prev. pán farár Jozef Blasko-

vich sa v tomto ohľade každoročne vyznačuje, a na obrad tento najväčšiu váhu kladie. „On síce k maličkým hovorí, aby sa učili — starí“ — býva jeho heslo; a to dobre činí. A ver vyznať musím že zvlášť u starších, jedno oko suché neostalo, ale slze dojatia tiekli dolu tvárou zvlášť vtedy, keď tie maľučké dietky napomínali a dôrazne na srdco kladol lásku ku svojim rodičom zvlášť v jejich starobe, aby im jejich život neztrpčovali ale radnej sladkým a snesiteľným činili, že by tak i na smrteľnej posteli ľahšej skonávať mohli, mluviac asi takto: „Bože, ktorých si mi dal, hľa, ne-stratil som ani jedného . . . oddávam ich Tebe pod svätú ochranu Tvoju i na ďalej. Žehnaj ich tu na zemi, aby i na ďalej takými ostali. Už rád umieram, a spokojne spočívať budem v studenom hrobe, bo dobré dietky vychoval som sebe a verné ovečky pre cirkev a nebe.“

Nech Hospodin žehná i neunavnú prácu nášho duchovného otca, a dá „hojnú úrodu“ zasiatemu semenu.

4-ho mája do ludanskej fary patriace školy, menovite: Kamanova, Chrabrany a Ludanice, mali výročitý sviatok, totiž výročitú skúšku. Nahľadnúť totiž hlavný a dôstojný pán dekan a farár preseranský Rudolf Poeck aj s druhým dôstojným pánom dekanom, a škôldozorcom Andrejom Pulmann, že jarné práce hospodárske a v pánstvi veľa škodia ku preukázaniu prospechu v školách našich, bo práve vtedy, keď je opakovanie učobnej látky cez zimu prednášanej, totižto v apríli, vtedy najväčšmi vystávajú, a na skúšku ani $\frac{1}{3}$ žiakov sa dostaviť nechce; preto podeliac sebe školy menovaní p. dekan, začali úradne navštevovania.

K nám tedy prišiel výš menovaný a dôst. pán hlavný dekan Rudolf Poeck, tento miláčik učiteľov dištriktu radošínskeho, ktorý všemožne bedlil a i teraz ešte bedlí nad tým, aby školy naše v každom ohľade zákonu zodpovedaly, učitelia aby príkladní katolíci boli, vážnosť občanov aby požívali, a z času na čas najusilovnejší aby odmenu dostávali. On zaviedol aj s kňazmi spoločnú spoveď, aby sme tak všetci dobrým príkladom i ľudu svítili. — Ale i učitelia dištriktu vidiac v ňom nielen „odborného škôldozorca“ ale zároveň i láskavého „Otca,“ obsipujú ho láskou nevšednou.

A tak v menovaný deň 4-ho mája, keď už bol do obeda 2 skúšky odbavil po filiálkach, po malom obede okolo 3 zavítal k nám do dvojtriednej školy v Ludanicách, a vytrval zase až do večera.

Veru čudovať sa človek musí nad tou neunavnou vytrvanlivosťou takého staršieho pána pri vykonávaní úradnej práce, nad tou vyjasnenou tvárou až do posled, pri toľkých naivných ba i častokrát kulhavých odpovediach nášho života. Ale i odmena nevystala trepezlivosti jeho. Každý žiačik niesol si domov malý darček na pamiatku, a učiteľov o svojom najväčšom uspokojení ujistoval, zvlášť dcéru zdejšieho učiteľa Antoniu Klauček, ktorá už druhý rok s výborným prospechom pracovala medzi maľučkými v prvej triede, ktorých nemala viac, len 108. . . Nech Hospodin živí na dlho nášho hlavného p. dekana Rudolfa Poecka, a žehná každý krok jeho k blahu školstva čineného.

Tiež spomenúť musím, že sme 29 ho apríla do matky zeme sprevádzali nášho obľúbeného spolubrata učiteľa v Čermanoch: Karola Beke, 77 ročného muža, ktorý sfa honvéd v 48 roku vynikal, i jak chýrny učiteľ od viac rokov. Žiaduco by bolo, aby čo najviac

kňazov a učiteľov brávalo účasť pri poslednej účte spolubratov našich . . . aby i ľud videl, jak vážny a zaslúžilý jesto stav učiteľský.

A tu hľa! zase mi nutno pripomenúť dôst. pána dekana Rudolfa Poecka, ktorý nemeškal aj s p. kaplanom Lambertom Kovarik aj s domajším p. farárom Martinom Kuralszkým spomenutému nášmu bratu „posledniu účtu“ vykonať. A bárs aj smutiaca vdova rod. Terezia Spitteler svoje srdečné poďakovanie učinil neopomenula, predsa však i ja, ako ctiteľ, priateľ a „kmotor“ nebožtíka činím srdečné poďakovanie šľachetnému tam účinkujúcemu duchovenstvu, ale i p. spolubratia učitelia, menovite: Jani Kochányi rypňanský, Julius Csernak bodocký, Anton Bliszka preseranský, Martin Reškó meračický, N. Laczkovics vičapský, a N. Mrva nežatický so svojimi manželkami a celý zástup ľudu nech prijmu i moje najuprimnejšie vdaky.

Spolubrat.

—
Od Trenčína, 10-ho mája.

Velactená Redakcia!

Pri prvej čačianskej voľbe jednoducho pána Lánczyho vyhlásil múd y pán Gebauer za ablegáta proti ohromnej väčšine dr. Jána Csernocha. Ešte i vládnoliberalne noviny „Pest Hrlap“ — „hlúpostou“ — pomenovali túto slávnú voľbu. Náš ľud náramne bol rozhorčený nad toľkou nespravdliivosťou. V Osčadnici v krčme Brichtovej vyprávalo sa asi 40 I dových voličov o čačianskom kúsku. Prišiel tam i rychtár Ján Kopačka. Z reči do reči povstala svada. Rychtár vyťahnuť nožík a daktoryen popíchal. V noci ktosi tabule na dome rychtárovom porúchal, ináč obec bola ticho. Avšak múdry slúžny Szeghy predsa telegrafoval do Trenčína, že v Osčadnici „velká zbúra panuje, život a majetok že je v nebezpečí“ atd. Takto prišli pred súd Jozef Gavlak Bendro, Ján Gavlak B., Michal Maslák, Michal Krasnovský a Ján Krasnovský Káčer k pre násilie vraj proti súkromným ľuďom.

V Trenčíne 5. mája bolo pojednávanie veci tejto pred kráľ. súdom. Nedokázalo sa, že by obžalovaní tabule rychtára boli sňali. Preto len pre násilie proti úradnej moci boli odsúdení prví štyria obžalovaní na 3 týždne žaláru a 2 týždne im zarátali už z vyšetrovania za odsedené. Piaty obžalovaný bol osvobodný. Ešte i trenčianske liberálne noviny „V. Lap“ poznamenaly, že vec bola v pohybe volebnom „nafúkaná“, lebo tá „velká zbúra“ dokázala sa len čo „jednoduchá krčmová pračka.“ Múdry to pán, ktorý nielen kašu a horúci guláš, lež i jednoduchú bitu v krčme vie tak „nafúkať“.

V trenčianskych novinách ponosoval sa ktosi, že trenčianski židia tohoročný svoj veľkonočný maces (macky) na Morave dali vyhotoviť a pýtal sa, že prečo ponosujú sa naši židia, keď od nich nekupujeme, však i židia až z Karisbadu (z Čiech) dajú si donášať zaobuv, a macky dajú si piecť na Morave asi 100 centov za 3000 zl. Prečo teda nepodporujú i židia náš uhorský priemysel? V tých moravských mackách nachádzal sa vraj i popol, prach, uhlie a plesnivý chlieb. Jestli to pravda, prečo neobrátili sa židia na vrchnosť, aby plesnivé moravské macky shabala? Židia naši teda obľubujú nielen moravský cukor, moravské súkno, lež i moravské macky. Ale preto sú len židia dobrí uhorskí vlastenci.

Trenčan.



Úctive prosíme ct. čitateľov v tých obciach, kde už jesto kresťanský gazdovsko-potravný spolok, keby ráčili nám oznámiť správu, firmu (meno, cechu) a sídlo takého spolku. Najľahšie by sa to stalo, keby prosili ct. správy týchto spolkov, aby nám to dali na vedomie.

Redakcia a vydavateľstvo „Kreštan“-a.

Vyobrazenie.

Svitlo jaričko!

Valí sa žilami bujný prúd radosti; vetrik odľahuje, slnko sa smeje, a stotisíc krásnych kvietkov sa mu pokloní: už si tu utešená, túžobne čakaná jar. Príroda Pánova usmieva sa rozkošne, prebudená z hlbokého spánku zimného.

Ach, aká to vôňa, aké čisté povetrie. Kto že by odolal vábnemu zjavu tvojemu.

Ta bere sa každý do krásnej prírody, ako keby bližej išiel a rozhováral sa s tým dárcom nebeským, ktorý nám také nenaslúžené radosti podáva.

Pane Bože večný, požehnaj našu prácu; o ľudu môj dobrý buď verným, veď bdí nad nami Boh z vysokého neba.

ODKAZY REDAKCIE.

N. Ivánka: Ďakujeme; ten dlhý článok nemôžeme uverejniť. — Podrákovsky, Pruska: Je už v poriadku. — Jurka Villem, Mor. Sv. Ján: Nemôžeme. — Št. Hradil, A'só-Dombó: Smutné pravdy, dobré rady. — C. A. Košice: Nech žije. — A. L. Bardiovo: Čakáme ten zasľúbený článok. — L. H. Prešporek: Váš dopis sme nedostali. — J. Kalina, St. Tura: Stalo sa vám, ako ste žiadali. — M. L. Beluš: Časopis ide. — J. R. Ružomberok: Vďačne. — Ján Mikner, Drávaňok: Váš dopis uverejníme. — F. G. Oslany: Pán Boh s nami.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je neuvážanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Rozmary a žárty.

Zlodej a fiškál.

V čom sa fiškál zlodejovi nepodobá? V tom, že zlodej vtedy príde k dačomu, keď skoro kradne, a fiškál vtedy, keď dlho process vedie.

Knižná polica.

„Večery Panny Marie“ (Mária-Esték) sa volá tá milá knižka, ktorú Štefan Vathy písal a vydal v uhorskej reči, a ktorá obsahuje 52 krásnych legendy o Matky Božej. Štefana Vathy aj naši čitatelia poznajú ako jedného z tých katolíckych novinkárov, ktorých vláda liberálna prenasleduje. Štefan Vathy tiež bol odsúdený a to na 6 mesiacov štátného väzenia a na 500 zlatých. „Večery Panny Marie“, táto krásna kniha môže byť potecha každého veriacého kresťana, ktorý zná po uhorský, preto tie milé „Večery Panny Marie“ vrele odporúčame aj našim čitateľom. Cena tej lúbežnej knižky je 1 zlatý 50 krajciarov. A naše vydavateľstvo (Budapest, VIII. Práter utca 44.) franko ju pošle každému predplatiteľovi.

„Bolestná križová cesta“ Spasiteľa nášho čili rozjímanie o bolestnom umučení Pána Ježiša. Táto knižočka, ktorú na novo vidal F. Pelikán Krizsó kňaz z údu Svätého Františka, obsahuje modlitby a spevy pri 14. štaciach, s ktorými sa spojaté odpustky. Cena 10 krajciarov, odporúčame tú knižočku cteným Priateľom našim zvláštne ct. duchovenstvu, aby ju pre veriacich vo väčšom počte objednalo. K dostaniu je u horespomenutého pána T. Pelikána Krizsó, kňaza z údu Sv. Františka v Prešporku.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.40—8.00 zl. Raž 6.18—6.20 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.45 zl. do pálenic 5.40—6.00 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 6.00—6.20 Kukurica: 3.50—3.60 Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.75—09.50. Kohnopné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela fluzla 7.00—7.20. tmavá 8.00—8.40 okruhlá: 7.00—7.30., tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 10.00.28.00. Hrach 8.50—13.00. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak 19—25 zl. Petrželcom 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—2.80. Slamr. Na pštelane: 1.30—1.45. Žup 1.50—1.85.

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní sadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovozeno bolo: a 828 hospodárskych volov: 504 dojných kráv. Následovné boli ceny Výchonná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 080—080 zl. Trh na ovce: Dovozeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl.

Vo k 184—185. Vajcá 40—50. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 zl. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 drsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Brnenské SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabriek na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zvitau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznání.
Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

Papier makulatúrov
je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

Vyzvanie k ct. čitateľom!

Toľko a toľko anonci (inzerátov) uverejnili už na predávanie kôš, že čitateľstvo už celkom stratilo dôveru; aby ale pomínul tento podvod, ktorý sa s týma kosami čini, ktoré s tým ohromným humbugom rozširovali, nižepodpísaný som sa vnutený cítil kontrakt urobiť s najchýrejšími a prvými anglickými dielnami kôš, a som v tom spôsobe, že nie akiekoľvek cudzého mena a chyru kosi, ale od prirodnej skutočnosti a dielnosti najchýrejšie anglické srieborné ocelové kosi môžem dať po kusu za

1 kus	85	90	95	100 cm. dlhý
cena	1.30	1.35	1.40	1.45

K týmto kosám 1 kus pritečného kameňa za darmo pošlem.

Pri jednotlivých nakázkach frankovania platia odberateli, pri nakázke päť kôš ja platím počtu.



To, čo to druhí predávajúci kôš sľubia, znamenite, že sbierateľom darmo dá kosu, ja nemôžem urobiť. Ale keď by som zakusil, že z volakej obce nákažka príde na 10 kôš naraz, v tom páde odberateľovi jednu kosu darmo priložím. Pri väčšej nákažke dovoľaje sa väčšia priazeň ceny. Kosa je len vtedy pravá a neporušená, keď meno moje nosí. Ja dobestojím za pravosť pri rozposlaní kôš. Zamením vecy, ktoré by sa nepáčily, ale to sa nevzdáva ani medzi tisíc kosami.

Uctive Ján Šárdy, Nágoes (Somogyská stol.)

Oznamy pre naše noviny vytúčne len vydavateľstvo „Kreštana“ prijíma.



RETAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovozáči, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

„BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Cmšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

RÁČTE UPOZOROVAŤ.

☛ Predavатели kôs v našej vlasti mnoho klamstva porobia. A ponevác ja s mojou kosou „Svätého Antona“ sem im kyfnul na prsti, lebo dobrý chýr tejto kosa v celej krajine sa rozšíril, teraz túto kosu falšujú a chcú ľud na to priviesť, aby im veril, že taká stará portieka je ozaistná kosa „Svätého Antona;“ oproti tomu ja oznamujem že ja nedržim v Uhorsku ani agenta ani cestovníka (rajzendera) a že ozaistná kosa Svätého Antona len u mňa sa môže kúpiť **☛**

S uctou
Jozef Sohr.



Jediná kosa, ktorá dosiaľ všetky vlastnosti uplnila, je

☛ kosa svätého Antona, ☛

ktorá zaslúži to meno **kosa ľuda**, ako ju na mnoho miest volajú. Táto kosa je preto vsade uznaná, že ona je pevná, ani nie veľmi tvrdá, ani veľmi mäkká, a pritom zázračne ľahká.

Zvláštne ale preto úplne žiadost hospodárov, lebo táto kosa „Svätého Antona“ má mocné hrdlo, tenkú čepeľ a je sriadená pre obyčajného kosca; aby ju nemuseli dať kováčovi na hrdle fahať, skrze čo zadok kosa obyčajne zmäkne.

Mnoho gazdovia sami skazia kosu, lebo ju chýbne kujú; čo sa pri kose „Svätého Antona“ nestane, ona je už vykovaná, a dobre vyprobaná príde do rúk hospodárov.

S kosou „Svätého Antona“ po jednom kovaním cez viac dní môže sa pracovať a s jedným ostrením 120—150 k:okov môže sa kosiť a či by v najtvrdšej a najhustejšej trave.

Za každú kosu doberstojím, a ktorá by sa nešikla, takú zamním.

Cena kôs „Svätého Antona“:

Dihá	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	1 zl.	1.05 zl.	1.10 zl.	1.15 zl.	1.20 zl.	1.25 zl.	1.30 zl.

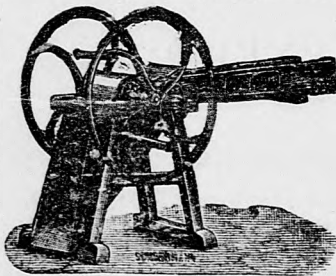
Kto objedná 5 kusov, tie mu kosová dieina pošte franko na pošte; kto pojedná 10 kusov, jednu zdarma dostane.

JOZEF SOHR v Somogy-Szill.

Cenník ilustrovaný pošlem zdarma.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye).



fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, trilery, rozsievачky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovanie kukurice, pluh a brány, amer. hrable, mašiny na lámanie stromovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

☛ Obrazkové cenníky pošlem na žiadost franko. ☛

72-té ročné záverečné účty 1896. roku cis. a kraľ. privil. vzájomnej poisťujúcej spoločnosti proti požiarným škodám

(k. u. k. priv. wechselseitige Brandschaden-Versicherungs-Gesellsch.)
vo Viedni.

Pod predsedníctvom generálneho direktora, vysokodostojného pána Alexandra Karla, opáta kláštora v Melku, vydržiavalo sa dňa 4-ho februára 1897. roku 72. valné shromáždenie.

Dľa zprávi, poisťovní obnos koncom roku 1896-ho obnáša 867 miliónov 658.240 zlatých, a tak sa o 55 miliónov 399.079 zlatých proti minulému 1895-mu roku zvýšil.

Spoločnosť vyplatila minulého roku 649 požiarných škôd s 348.703 zlatými a 76 kmi.

V mojej obchodnej kancelárii na hlavnom rýnku pod mestskú väžu sa v 1896-om roku vyplatilo **58.231 zl. a 03 kr.** skrz požiar poškodením stránkam.

Z vykázaného osohu z roku 1896-ho roku, sa dľa uzavretia valného shromáždenia u spoločnosti tejto poisťovní stránkam Rakúsko-Uhorska 129.193 zlatých aj 21 kr. spätky prinavrátí, ktorá príslušnosť sa poisťovnímu pri platení poisťovního 1897. roku odráta.

Rezervná základina sa na 3 milióny 763.746 zlatých aj 14 kr. zvýšila a tak o 224.179 zlatých aj 03 kr. viac jako v lo. i.

Rozličné hasičské spolky obdržali v 1896. roku na výstroje a podpory 27.684 zlatých.

Pensionná základina pre úradníkov, týchchže vdôv a syrôt na 653.322 zlatých aj 70 kr. zrástla.

V Trnave, vo februári roku 1897.

Podáva

Róbert Karner,

jako splnomocnení zástupca v Trnave.
pod mestskú vežu.



J. STOWASSER

srojiel hudbných nástrojov, cis. a kr. dvorný doväzateľ.

V BUDAPEŠTI,

II. OKRES, LÁNCZHID-ULICA Č. 5.

Predáva fúkáce, faháce a bijáce hudbné nástroje, výborné, silno-zvučne cimbalmy a o ich podstatných čiastkach

veľký obrázkový cenník na žiadost zdarma a bez poštového poplatku posielá.

Stranivá nezhubiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.